

OBSAH

ÚVOD	10
1. VZDĚLÁVACÍ POLITIKA	13
1.1. Role a hodnota vzdělání ve společnosti – ústavněprávní aspekty práva na vzdělání	13
1.2. Vymezení a struktura vzdělávací politiky	14
1.2.1. Jednotlivé úrovně vzdělávací politiky	16
1.3. Aktéři vzdělávací politiky	17
1.4. Deklarované cíle a nástroje vzdělávací politiky	19
1.5. Strategické dokumenty	21
1.6. Právní regulace v oblasti vzdělávání	24
1.7. Role EU v oblasti vzdělávání	29
1.8. Struktura vzdělávacího systému ČR v mezinárodním srovnání	32
2. EKONOMIE A EKONOMIKA VZDĚLÁVÁNÍ	37
2.1. Úvod do problematiky	37
2.2. Veřejné služby ve vzdělání – teoretické aspekty	37
2.2.1. Veřejný sektor a problematika veřejných statků	37
2.2.2. Producenti veřejných statků a financování produkce veřejných statků	40
2.2.3. Úloha veřejného sektoru v oblasti vzdělávání	42
2.2.4. Producenti veřejných služeb ve vzdělání	44
2.2.5. Klasifikace vzdělávacích institucí	45
2.2.6. Úloha nevládních neziskových organizací při zajišťování veřejných služeb ve vzdělávání	48
2.2.7. Financování produkce veřejných statků v oblasti vzdělávání	49
2.2.8. Problematika efektivity a návratnosti investic do statku vzdělání	52
2.2.9. Financování vzdělávání v ČR v přehledu	53
3. VEŘEJNÁ SPRÁVA V OBLASTI ŠKOLSTVÍ, VĚDY A VÝZKUMU	53
Úloha a postavení veřejné správy v oblasti vzdělávání	58
3.1. Veřejná správa	58
3.2. Veřejná správa v oblasti vzdělávání	59
3.3. Problematika centralizace a decentralizace řízení v oblasti vzdělávání	61

3.4. Systém řízení regionálního a vysokého školství v ČR	64
3.5. Možnosti a podmínky změn v oblasti správy a financování vzdělávání	66
3.6. Reformy veřejné správy a jejich důsledky pro oblast řízení a financování regionálního a vysokého školství	68
3.6.1. Reformy veřejné správy a jejich důsledky pro oblast řízení regionálního školství	68
3.6.2. Reformy veřejné správy a jejich důsledky pro oblast financování regionálního školství	71
3.6.3. Reformy veřejné správy a jejich důsledky pro oblast řízení vysokého školství	72
3.7. Veřejná správa na úseku regionálního školství	73
3.7.1. Orgány státní správy na úseku regionálního školství	74
3.7.2. Orgány samosprávy na úseku regionálního školství	78
3.8. Státní správa a samospráva na úseku vysokého školství	80
3.8.1. Klasifikace vybraných orgánů veřejné správy pro oblast vysokého školství	83
 4. PRÁVNÍ REGULACE FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ	 88
4.1. Právní regulace financování regionálního školství	88
4.1.1. <i>Vymezení regionálního školství</i>	88
4.1.2. <i>Klasifikace školských subjektů v rámci struktury vzdělávacího systému</i>	90
4.1.2.1. Druhy škol a školských zařízení	90
4.1.2.2. Klasifikace druhů škol a školských zařízení v závislosti na právní formě a na osobě zřizovatele	92
4.1.3. <i>Školský rejstřík</i>	96
4.1.4. <i>Právní regulace financování regionálního školství</i>	97
4.1.4.1. Ústavněprávní problematika práva na bezplatné vzdělávání	100
4.1.4.2. Postavení soukromých škol a právo na bezplatné vzdělávání	102
4.1.5. <i>Zdroje a způsoby financování regionálního školství</i>	103
4.1.5.1. Nejvýznamnější systémové změny	103
4.1.5.2. Zdroje a způsoby financování regionálního školství	104
4.1.5.3. Rozdělování prostředků na regionální školství	107
4.1.6. <i>Hospodaření s veřejnými prostředky a problematika kontroly</i>	113
4.1.6.1. Hospodaření s veřejnými prostředky	113

4.1.6.2. Problematika kontroly v systému veřejné správy	114
4.1.6.3. Finanční kontrola hospodaření s veřejnými prostředky	115
4.1.6.4. Veřejnosprávní kontrola	118
4.1.6.5. Systém finanční kontroly u školských subjektů	119
4.1.6.6. Porušení rozpočtové kázně	120
4.1.7. Působnost veřejné správy z hlediska financování	123
4.1.7.1. Přehled kompetencí jednotlivých orgánů veřejné správy při financování regionálního školství	124
4.1.7.1.1. Působnost orgánů samosprávy v regionálním školství v oblasti financování	124
4.1.7.1.2. Působnost orgánů státní správy v regionálním školství v oblasti financování	126
4.2. Právní regulace hospodaření producentů vzdělávacích služeb	131
4.2.1. Problematika zdaňování producentů vzdělávacích služeb	133
4.2.1.1. Komparace zdanění producentů vzdělávacích služeb	138
4.2.2. Právní regulace hospodaření vybraných producentů vzdělávacích služeb	139
4.2.2.1. <i>Příspěvková organizace</i>	139
4.2.2.1.1. Hospodaření příspěvkové organizace	140
4.2.2.2. <i>Státní příspěvková organizace</i>	151
4.2.2.2.1. Hospodaření státní příspěvkové organizace	152
4.2.2.3. <i>Organizační složka státu</i>	154
4.2.2.3.1. Hospodaření organizační složky státu	155
4.2.2.4. <i>Školská právnická osoba</i>	157
4.2.2.4.1. Vymezení školské právnické osoby	157
4.2.2.4.2. Orgány školské právnické osoby	159
4.2.2.4.3. Hospodaření školské právnické osoby	160
4.2.2.5. Problematika hospodaření soukromých škol	163
4.3. Komparace správy a financování regionálního školství s vybranými zeměmi	166
4.3.1. Legislativa a principy v oblasti vzdělávání	166
4.3.2. Správa vzdělávacího systému	167
4.3.3. Druhy škol a způsoby financování	169
4.3.4. Správa a financování školství v Dánsku	170
4.3.5. Financování vzdělávání ve Švédsku	173
4.3.6. Správa a financování vzdělávání v Polsku	174
4.4. Shrnutí	175

5. PRÁVNÍ REGULACE FINANCOVÁNÍ VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ	177
5.1. Postavení vysokého školství v oblasti terciárního vzdělávání	177
5.2. Vysoké školství v ČR	178
5.3. Vývoj českého vysokého školství	179
5.4. Klasifikace vysokých škol v ČR	181
5.4.1. Veřejná vysoká škola	182
5.4.2. Soukromá vysoká škola	186
5.4.2.1. Vnitřní uspořádání a orgány soukromé vysoké školy	188
5.4.3. Státní vysoké školy	192
5.5. Státní správa vysokého školství	193
5.6. Právní regulace financování vysokého školství v ČR	194
5.6.1. Strategické dokumenty	194
5.6.2. Legislativní rámec českého vysokého školství	196
5.6.3. Sekundární normotvorba	196
5.6.4. Vnitřní předpisy	199
5.7. Zdroje a způsoby financování vysokého školství	201
5.7.1. <i>Financování veřejných vysokých škol</i>	201
5.7.1.1. Právní regulace hospodaření veřejné vysoké školy	203
5.7.1.2. Příjmy veřejné vysoké školy	206
5.7.1.2.1. Příspěvky ze státního rozpočtu	208
5.7.1.2.2. Dotace ze státního rozpočtu	208
5.7.1.2.3. Pravidla pro poskytování příspěvků a dotací	211
5.7.1.2.4. Vlastní příjmy veřejné vysoké školy	215
5.7.1.2.5. Poplatky spojené se studiem	215
5.7.1.2.6. Výnosy z majetku	218
5.7.1.2.7. Jiné příjmy ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtu obcí	220
5.7.1.2.8. Výnosy z doplňkové činnosti	220
5.7.1.2.9. Fondy veřejné vysoké školy	221
5.7.2. <i>Financování soukromých vysokých škol</i>	223
5.7.2.1. Právní regulace hospodaření soukromé vysoké školy	224
5.7.2.2. Příjmy soukromé vysoké školy	226
5.7.2.2.1. Poplatky spojené se studiem	227

5.7.2.2.2. Dotace ze státního rozpočtu	228
5.7.2.2.3. Podmínky poskytnutí dotace	229
5.7.2.2.4. Jiné příjmy ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtu obcí	230
5.7.3. <i>Financování státních vysokých škol</i>	231
5.8. Kontrola	232
5.8.1. Veřejná kontrola	232
5.8.2. Finanční kontrola	234
5.8.3. Veřejnosprávní kontrola	235
5.8.4. Vnitřní kontrola	236
5.8.5. Kontrola kvality	238
5.9. Problematika zavedení školného	239
5.9.1. Ústavněprávní aspekty zavedení úhrady za vzdělání	239
5.9.2. Úloha soukromých zdrojů v rámci financování veřejných vysokých škol	240
5.9.3. Základní parametry při zavedení „školného“	241
5.9.3.1. Problematika modelu odloženého školného	242
5.9.4. Návrhy zákonů a doporučení týkající se zavedení „školného“	244
5.9.5. Problematika zavedení školného navržená v Bílé knize terciárního vzdělávání	247
5.9.5.1. Přímá státní podpora	248
5.10. Reformní kroky v oblasti financování vysokých škol	249
5.10.1. Shrnutí	251
5.11. Komparace financování českého vysokého školství s financováním ve Velké Británii a v Německu	252
5.11.1. Financování vysokého školství ve Velké Británii	252
5.11.2. Financování vysokého školství v Německu	255
6. PRÁVNÍ REGULACE FINANCOVÁNÍ VĚDY A VÝZKUMU	257
6.1. Politika vědy a výzkumu a význam integrace do EU pro oblast vědy a výzkumu	257
6.1.1. Politika vědy a výzkumu	257
6.1.2. Zdroje financování vědy a výzkumu	258
6.1.3. Strategické dokumenty v oblasti vědy a výzkumu	259
6.2. Role Evropské unie v oblasti podpory vědy a výzkumu	261

6.3. Státní správa vědy a výzkumu	263
6.3.1. Státní správa vědy a výzkumu v České republice	264
6.3.2. Nejvýznamnější orgány a instituce s kompetencemi pro vědu a výzkum	265
6.4. Právní regulace financování výzkumu a vývoje	270
6.5. Systém podpory vědy a výzkumu v České republice	275
6.5.1. <i>Právní regulace systému podpor</i>	275
6.5.2. <i>Účelová a institucionální podpora</i>	277
6.5.3. Informační povinnost, kontrola a porušení rozpočtové kázně	281
6.5.4. <i>Nepřímá podpora vědy a výzkumu</i>	282
6.5.4.1. Základní typy nepřímé podpory vědy a výzkumu	284
6.5.4.2. Jednotlivé používané daňové nástroje	285
6.5.4.3. Nepřímé podpory v ČR	287
6.6. Charakteristika producentů v oblasti vědy a výzkumu	290
6.6.1. <i>Veřejná výzkumná instituce</i>	291
6.6.2. Právní úprava veřejné výzkumné instituce	293
6.6.3. Působnost zřizovatele a jednotlivých orgánů s akcentem na problematiku financování	295
6.6.4. Materiální základ a pravidla hospodaření	296
6.6.5. Zhodnocení platné právní úpravy	300
6.7. Institucionální uspořádání státní správy a výdaje na vědu a výzkum ve vybraných zemích	301
6.8. Shrnutí	310

ZÁVĚR	313
--------------	-----

SUMMARY (cizojazyčné resumé)	319
-------------------------------------	-----

PRAMENY	323
----------------	-----

I. Literatura	323
II. Odborná periodika, sborníky z mezinárodních vědeckých konferencí a kvalifikační práce	328
III. Seznam použitých právních předpisů	330
III.1. Právní předpisy ČR	332
III.2. Mezinárodní právo, komunitární právo a právní předpisy vybraných	

států

339

IV. Elektronické zdroje

340

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

344